

Representantforslag 100 S (2023-2024) om å sikre uavhengige utredninger av naturverdier og naturpåvirkning

WWF Verdens naturfond, Naturvernforbundet, Sabima, NJFF og DNT takker for muligheten til å komme med innspill til representantforslaget om å sikre uavhengige utredninger av natur.

Vi gir vår fulle støtte til forslaget, og håper dette blir vedtatt og implementert i den reviderte forskriften om konsekvensutredninger.

Hensikten med konsekvensutredninger er å belyse for allmennheten og politikere hvilke virkninger planene og tiltakene vil få for miljø og samfunn, slik at politikerne kan ta kunnskapsbaserte beslutninger. Arealpolitikken spiller en nøkkelrolle for å unngå en forsterket klima- og naturkrise. Derfor trenger vi konsekvensutredninger som er så grundige og presise som mulig.

Organisasjonene mener at dagens konsekvensutredningssystem preges av interessekonflikter, som ikke sikrer at kvaliteten på konsekvensutredninger blir så god som mulig.

I dagens system både bestiller og betaler utbygger for utredningene, og har en underliggende interesse av å gjennomføre sitt planlagte prosjekt, og dermed at det ikke blir gjort registreringer som kan føre til at prosjektet endres eller skrinlegges. Utbygger står fritt til å bestille en ny utredning av en annen aktør, dersom de ikke "liker" den første utredningen.

For politikerne som skal ta beslutningene, kan dette bety at de ikke får forelagt den mest opplyste konsekvensutredningen. Organisasjonene mener det påvirker tilliten til hele konsekvensutredningsprosessen.

Utredning på sin side står i et vanskelig avhengighetsforhold. Utredere som har rykte på seg for å gjøre en grundig jobb risikerer å ikke få oppdrag fordi de oftere kan avdekke sjelden eller trua natur. Dette kan føre til at utredning med vilje underrapporterer sine funn. Å sette ut utredningsoppdrag på anbud, er også problematisk når det ikke samtidig stilles standardiserte og strenge krav til gjennomføring og kvalitet på utredningen.

Tilstrekkelig tid i felt er viktig for å fange opp naturverdier, og det er gjerne dette som trekker opp prisen på en utredning. Ved å minimere tiden brukt i felt kommer man bedre ut i anbudsrunder. I tillegg til å sikre uavhengig utredning, må det settes minimumskrav til blant annet tid i felt for å fjerne dette konkurranseelementet i en anbudsrunde.

WWF, Naturvernforbundet, Sabima, NJFF og DNT har lenge påpekt at systemendringer må på plass for å sikre naturverdier i alle slags utbyggingsprosesser ved at bånd mellom utbygger og utredning brytes. Utredninger må bestilles av en uavhengig aktør, stat/kommune/ansvarlig forvaltningsorgan, for å sikre faglig integritet.

Landets fremste eksperter på miljørett har ved mange anledninger påpekt at båndet mellom utreder og utbygger bør brytes, blant annet i rapporten "[Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre](#)" (skrevet av NINA, Holth & Winge og NIBR OsloMet for KS i 2022) og i rapporten "[Naturavtalens betydning for norsk rett](#)" (En juridisk utredning på oppdrag fra WWF Verdens naturfond, Birdlife Norge, Forum for utvikling og miljø, Framtiden i våre hender, Naturvernforbundet, Sabima og Spire; Holth & Winge, 2023).

Organisasjonene mener derfor at systemet må sikre at det ikke er insitament hos utreder til å utarbeide en konsekvensutredning som lar seg påvirke av utbyggers ønsker.

Herunder bør det utredes hvordan plan- og miljømyndighetene kan styrkes og overta ansvaret for utredningsprogram, bestilling, og kvalitetssikring av det miljøfaglige arbeidet i alle KU-pliktige plan- og konsesjonssaker etter gebyr/selvkostprinsippet.

Vi vil også legge til at miljøorganisasjoner ved flere anledninger har bestilt tilleggsutredninger for å supplere konsekvensutredningene i utbyggingsaker, der dette har vært nødvendig for å sikre et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag i saken. Vi kan ikke ha et system der frivillige organisasjoner må ta dette ansvaret og disse kostnadene. Derfor er det på høy tid at systemet forbedres.

Som et minimum må dette inn:

- Sertifiseringsordning som sikrer tilfredsstillende biologisk og økologisk kompetanse hos kartlegger
- Krav til metode og tidsbruk i felt
- Åpenhet om data og gjennomføring av kartlegging
- Kontroll gjennom kontinuerlig stikkprøvesystem

Kun 4,3 % av fastlands-Norge er kartlagt med Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper etter NiN. Det finnes veldig mange kartlegginger i forbindelse med konsekvensutredninger som kunne utvidet denne oversikten, men denne informasjonen legges ofte ikke ut på offentlig tilgjengelige databaser, og det finnes ikke et system for å kreve dette. Ved å overføre utrederansvaret til kommunen/ansvarlig forvaltningsorgan kan dette bli systematisert, og dermed både effektivisere systemet og beskytte naturen senere. Det bør uansett gjøres uttrykkelig i konsekvensutredningsforskriften at kartleggingsdata av både naturtyper og arter som skaffes til veie gjennom konsekvensutredninger alltid må legges inn i offentlig tilgjengelige databaser.

Organisasjonene mener at en ordning med uavhengige konsekvensutredninger vil styrke kvaliteten og troverdigheten på utredningene, og samtidig styrke tilliten til forvaltnings-, plan-, og konsesjonssystemene, og tilliten til at vedtak i framtiden er kunnskapsbasert. Organisasjonene håper derfor at forslaget om å utrede en ordning med uavhengige konsekvensutredninger får tilslutning fra flertallet på Stortinget.

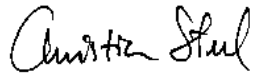
Med vennlig hilsen,

Karoline Andaur,

Generalsekretær WWF

Truls Gulowsen,

Leder Naturvernforbundet

Christian Steel

Generalsekretær Sabima

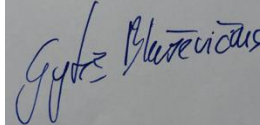
Dag Terje Klarp Solvang

Generalsekretær DNT

Siri Parmann

Fagsjef NJFF

Gytis Blaževičius

Leder i Natur og Ungdom